

Justitiedepartementet
Enheten för processrätt och
domstolsfrågor

Remissyttrande över Ds 2015:4 Brottmålsprocessen – en konsekvensanalys

Ju2015/1142/DOM

Kriminalvården har följande synpunkter att lämna över de föreslagna ändringarna.

4.3.1 Personutredning

Omfattning

I syfte att öka möjligheterna att finna effektiva och individanpassade insatser ser Kriminalvården positivt på att begäran om personutredning inkommer till frivården så tidigt som möjligt i brottmålsprocessen. En förkortad personutredning i enlighet med förslaget förutsätter alljämt en personlig kontakt med klienten för en första intervju. För att kunna fastställa ett eventuellt övervakningsbehov är det även nödvändigt att inhämta uppgifter från bl.a. socialtjänsten och Försäkringskassan. Mot bakgrund av detta, och de förutsättningar som frivården har idag, uppfattar Kriminalvården den föreslagna tiden om 14 dagar för en förkortad personutredning som orealistisk. Under förutsättning att IT-systemfrågorna löses, övriga myndighetsöverskridande rutiner utarbetas och nödvändiga resurser skjuts till, bedömer Kriminalvården att det är möjligt att förkorta utredningstiderna, på sikt även ner till föreslagna tiden om 14 dagar.

I lagrådsremissen Erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska Unionen har både vikten av att frågan om eventuellt överförande av frivårdspåföljder aktualiseras och att Kriminalvården samråder med behörig myndighet i det tänkta mottagarlandet innan personutredning lämnas påtalats. Kriminalvården vill därför peka på att personutredningar i denna typ av ärenden kan komma att ta längre tid att genomföra.

Praktisk hantering

Kriminalvården ställer sig positiv till att begäran om personutredning behovsanpassas genom att åklagaren preciserar frågeställningar och inriktning på yttrandet. Tydligare uppdrag förbättrar möjligheterna för frivården att producera kvalitativa utredningar och kan minska arbetsbelastningen. Kriminalvården ställer sig även positiv till att åklagaren bifogar en preliminär gärningsbeskrivning alternativt en kortare beskrivning av brottsligheten. Det skulle även vara önskvärt om åklagaren lämnade en indikation på straffvärdet så att frivården har möjlighet att beakta det i sitt påföljdsförslag. Kriminalvården ser gemensamt utarbetade riktlinjer och arbetsrutiner samt ett i övrigt väl fungerande samarbete mellan Åklagarmyndigheten och Kriminalvården vara av stor betydelse för att föreslagna ändringar ska få önskat resultat. Kriminalvården ställer sig

bakom utredningens bedömning att det är rimligt att frivården inhämtar belastningsregisterutdrag i samband med personutredningen.

Med hänsyn till den enligt utredningen förväntade minskningen av antalet personundersökningar vill Kriminalvården betona den ökade betydelsen av att åklagare, utifrån förundersökningsmaterialet, är uppmärksamma på eventuella indikationer på missbruk och andra faktorer som talar för ett övervakningsbehov och då inhämtar en personutredning. Enligt Kriminalvården finns det en risk att utdömandet av frivårdspåföljder minskar när antalet personutredningar minskar. Det finns även en risk att de påföljder som döms ut utan personutredning inte i samma utsträckning som idag är anpassade till individens förutsättningar, behov och risker. Det är av stor betydelse att förfarandet med förenklade yttranden inte leder till brister i riskbedömningarna, inte minst i förhållande till brottsoffer, eller att annars värdefull information för Åklagarmyndigheten går förlorad.

En förutsättning för att utredningens förslag ska kunna realiseras är att myndigheternas IT-system utvecklas samt att myndigheterna i mycket större utsträckning än idag ges direktåtkomst till varandras IT-system. Kriminalvården ser direktåtkomst till bl.a. Försäkringskassans och Kronofogdemyndighetens IT-system som en absolut förutsättning för att förenklade yttranden inom 14 dagar ska kunna bli verklighet. Kriminalvården ser ett behov av att under den fortsatta beredningen utreda frågor om myndigheternas rättsliga möjligheter, och begränsningar, att utbyta information, inte minst med hänsyn till omfattningen av och variationerna i myndigheternas registerlagstiftningar.

Ekonomiska konsekvenser

För att klara av de kortare utredningstiderna bedömer Kriminalvården att det kommer att krävas en i högre grad av specialiserad organisation med särskilda utredare. Det är svårt att med säkerhet säga huruvida den föreslagna hanteringen av personutredningar över tid blir kostnadsneutral. Kriminalvården anser dock inte att utredningen på ett övertygande sätt visat att förslaget kommer att bli kostnadsneutralt. Kriminalvården bedömer att utredningens förslag, i vart fall till en början, kommer att innebära ökade kostnader för myndigheten.

5.3.1 En effektivare inledning av processen

Delgivning

Kriminalvården ser stora fördelar om samverkan inom rättskedjan kan utvidgas till att även avse Kriminalvårdens behov av utbyte av adressuppgifter och information om delgivning, t.ex. inför Kriminalvårdens handläggning av ärenden om placering och eventuellt överförande av påföljd till annat land. En utvidgad samverkan skulle medföra en betydande effektivisering av Kriminalvårdens hantering i ärenden med dömda på fri fot. Frågan om samverkan mellan myndigheter avseende adressuppgifter har varit föremål för diskussion inom arbetet med rättsväsendets informationsförsörjning i brottsmålshanteringen (RIF) men lösningen har, såsom Kriminalvården uppfattat det, ansetts ligga långt fram i tiden. Förutsättningarna för en myndighetsgemensam lagringsplats för adressuppgifter, även med hänsyn till integritetsaspekterna, behöver utredas närmare under ärendets fortsatta beredning.

9.4 Genomförande

Ett effektivare brottmålsförfarande bidrar i sig till en ökad rättssäkerhet. En ökad effektivitet i brottmålsprocessen får emellertid aldrig ske på bekostnad av rättsäkerheten genom att andra delar av rättskedjan drabbas. I promemorian anges att nödvändiga systemstöd ska kunna vara i drift 2018. RIF-rådet fattade så sent som den 23 april 2015 beslut om målbilden för etapp 2 i RIF-arbetet. Kriminalvården ser arbetet med ett säkrare utflöde av korrekt information från domstolarna som sker inom RIF-arbetets etapp 2, som grundläggande för att öka rättssäkerheten. De mål som nu är prioriterade av rättsväsendet i etapp 2 lämnar inget utrymme för myndigheterna att bygga t.ex. elektroniska överföringar av personutredning och gemensamma adresstjänster. Kriminalvården anser att det skulle vara mycket olyckligt att avbryta detta arbete för att prioritera utredningens förslag.

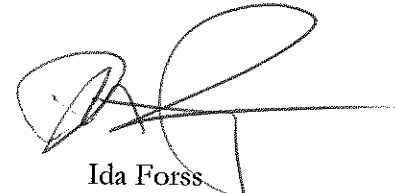
Vidare vill Kriminalvården betona vikten av att samtliga myndigheter som berörs av utredningens förslag har en gemensam genomgång av vilka systemstöd som krävs för att genomföra de föreslagna åtgärderna. Kriminalvården ser även ett behov av att tidigt i processen samarbeta i frågor rörande krav på den praktiska hanteringen vid inhämtande av personutredningar och gemensamma rutiner för detsamma. Denna typ av arbete tar erfarenhetsmässigt lång tid och frågorna behöver vara utredda och klara så att förändringar i systemstöden hinner implementeras.

Kriminalvården vill avslutningsvis uppmärksamma på att det kommer att krävas ändringar i förordningen (2001:682) om behandling av personuppgifter inom kriminalvården såvitt avser vilka personuppgifter Kriminalvården får behandla om personer som är föremål för personutredning.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, som beslutats av generaldirektören Nils Öberg, har även kriminalvårdsdirektören Elisabet Åbjörnsson Hollmark, frivårdsdirektören Lennart Palmgren och verksjuristen Ida Forss (föredragande) deltagit.

Nils Öberg

Ida Forss

Sändlista

Justitiedepartementet
Avdelningen för ledningsstöd
Avdelningen för frivård
Avdelningen för anstalt och häkte
Avdelningen för ekonomi
Sektionen för allmänna klientärenden – region Syd